

Η αμφίδρομη διαλεκτική του ελληνικού φορολογικού δικαίου με το σύγχρονο ευρωπαϊκό περιβάλλον

Αθήνα, 25 Ιανουαρίου 2020

Γεώργιος Μάτσος
Δ.Ν., Δικηγόρος

«Καθήκον η κριτική στην Δικαιοσύνη» (Σταύρος Τσακυράκης)

- *«Στον παραδοσιακό διαχωρισμό της διάκρισης των εξουσιών, η δικαστική λειτουργία απολαμβάνει τέτοια ανεξαρτησία, ώστε, ενώ αυτή ελέγχει τη νομοθετική και εκτελεστική εξουσία, η ίδια δεν ελέγχεται σχεδόν από κανέναν.»*
- *«Το μόνο σοβαρό αντίβαρο στη μεγάλη τους εξουσία (των δικαστών) είναι η δημόσια κριτική του έργου τους.»*
- *«Η κριτική μπορεί να είναι οξεία, ακόμα και άδικη, είναι, όμως, απολύτως αναγκαία σε μία δημοκρατική κοινωνία.»*

Η προδικαστική παραπομπή στο ΔΕΕ: Θεμελιώδες εργαλείο ενοποίησης δικαίου

- Άρθρο 267 εδ. 2 ΣΛΕΕ: «Δικαστήριο κράτους μέλους, ενώπιον του οποίου ανακύπτει τέτοιο ζήτημα [ερμηνείας δικαίου της Ε.Ε.], δύναται, αν κρίνει ότι απόφαση επί του ζητήματος είναι αναγκαία για την έκδοση της δικής του απόφασης, να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο για να αποφανθεί επ' αυτού.».
- Άρθρο 267 εδ. 3 ΣΛΕΕ: «Δικαστήριο κράτους μέλους, ενώπιον του οποίου ανακύπτει τέτοιο ζήτημα σε εκκρεμή υπόθεση και του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου, οφείλει να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο.».

Εξαιρέσεις (Α): Νομολογία CILFIT (υπόθεση 283/81, απόφαση της 6-10-1982)

I. «Acte éclairé»: Αίρεται η υποχρέωση παραπομπής όταν:

- Σκέψη 13: «η υποχρέωση [καθίσταται] άσκοπη [...] και συνεπώς κενή περιεχομένου [...] ιδίως όταν το ανακύψαν ζήτημα είναι κατ' ουσία ταυτόσημο προς ένα ζήτημα που απετέλεσε ήδη το αντικείμενο προδικαστικής αποφάσεως σε ανάλογη περίπτωση.».
- Σκέψη 14: «Ίδιο αποτέλεσμα, όσον αφορά τα όρια της υποχρεώσεως [...] δύναται να προκύψει από παγία νομολογία του Δικαστηρίου, επιλύουσα το επίδικο νομικό ζήτημα, ανεξάρτητα από το είδος των διαδικασιών από τις οποίες προήλθε η νομολογία αυτή, ακόμη και αν τα επίδικα ζητήματα δεν ταυτίζονται απολύτως.».

Εξαιρέσεις (B): Νομολογία CILFIT (υπόθεση 283/81, απόφαση της 6-10-1982)

II. «**Acte clair**», σκέψη 16: «*Η ορθή εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου [...] παρίσταται τόσο προφανής, ώστε:*

- *να μην αφήνει περιθώριο για καμία εύλογη αμφιβολία ως προς τον τρόπο επιλύσεως του τεθέντος ζητήματος.*
- *Πριν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι συντρέχει τέτοια περίπτωση, το εθνικό δικαστήριο πρέπει να έχει σχηματίσει την πεποίθηση ότι εξίσου προφανής θα ενεφανίζετο η λύση αυτή στα δικαστήρια των άλλων κρατών μελών και στο Δικαστήριο [= ανυπαρξία νομολογίας].*
- *Μόνο αν πληρούνται αυτές οι προϋποθέσεις δύναται το εθνικό δικαστήριο να αποστεί της υποβολής του ερωτήματος αυτού στο Δικαστήριο και να το επιλύσει με δική του ευθύνη».*

Ελληνική προϊστορία προδικαστικών παραπομπών

InfoCuria
Νομολογία

[Αρχική σελίδα](#) > [Μενού αναζήτησης](#) > Πίνακας αποτελεσμάτων

Κατάλογος αποτελεσμάτων

Εκτύπωση

Υπενθύμιση των επιλεγέντων κριτηρίων:

Δικαστήριο που υπέβαλε προδικαστικό ερώτημα = "Ελλάδα"

Θεματική κατηγορία = "Φορολογία"

Διαδικασία και αποτέλεσμα = "Αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως"

Νέα αναζήτηση

Πίνακας αποτελεσμάτων ανά υπόθεση

Πίνακας εγγράφων

Αποτελέσματα αναζήτησης: υποθέσεις = 15

1/15 C-689/18 - Elliniko Dimosio

[Περατωθείσα
υπόθεση]

Κύρια διαδικασία

Διάταξη του Δικαστηρίου (έκτο τμήμα) της 7ης Μαρτίου 2019

Matsos & Associates

Προδικαστικές παραπομπές ΣτΕ

1. Υπόθεση Δούνιας (C-228/98) – τελωνειακό δίκαιο
2. Υπόθεση ΕΛΜΕΚΑ (C-181/04) – ΦΠΑ
3. Υπόθεση «Υγεία» (C-394/04) – ΦΠΑ
4. Υπόθεση Αλεβίζος (C-394/05) – Προσωρινή εισαγωγή οχήματος (ΕΦΚ)
5. Υπόθεση Καρέλια (C-81/15) – ΕΦΚ καπνικών προϊόντων

Πώς δικάζει το ΣτΕ τις φορολογικές υποθέσεις που δεν παραπέμπει;

- Φορολογικές υποθέσεις επιλύονται από το ΣτΕ χωρίς να είναι ούτε «acte clair», ούτε «acte éclairé», κατά παράβαση του άρθρου 267 εδάφιο 3 ΣΛΕΕ.
- Χαρακτηριστική η πρόσφατη ανατροπή (!) της νομολογίας «Αθηναϊκή Ζυθοποιία» (υπόθεση C-294/99, απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 2001) περί φορολόγησης αφορολογήτων ή κατ' ειδικό τρόπο φορολογηθέντων κερδών σε περίπτωση διανομής.
- Αποφάσεις ΣτΕ 1147/2019, ΣτΕ 1153/2019 και ΣτΕ 1157/2019 της 13ης Ιουνίου 2019

Σκεπτικό αποφάσεων ΣτΕ 1147/2019, 1153/2019 και 1157/2019

- Η νομολογία του ΔΕΚ στην υπόθεση «Αθηναϊκή Ζυθοποιία» (4-10-2001) ανετράπη από τη νομολογία της υπόθεσης Burda (C-284/06, απόφαση της 26ης Ιουνίου 2008).
- Υπόθεση Burda: Γερμανικό computation system, κατά το οποίο αλλοδαπά (εκτός Γερμανίας) έσοδα υπέκειντο σε επιπλέον φορολόγηση για την περίπτωση διανομής τους
- Σκεπτικό ΔΕΕ φαίνεται πράγματι να αντιφάσκει προς τη νομολογία «Αθηναϊκή Ζυθοποιία».

Acte clair ή Acte éclairé;

1. «ζήτημα [...] ταυτόσημο προς ένα ζήτημα που απετέλεσε ήδη το αντικείμενο προδικαστικής αποφάσεως σε ανάλογη περίπτωση» (Acte éclairé); Όχι – «ταυτόσημη» μόνον η 'Αθηναϊκή Ζυθοποιία'
2. «παγία νομολογία του Δικαστηρίου επιλύουσα το επίδικο νομικό ζήτημα» (Acte éclairé); Όχι – αντίφαση μεταξύ 'Αθηναϊκή Ζυθοποιία' και 'Burda'
3. «περιθώριο για καμία εύλογη αμφιβολία» και «πεποίθηση ότι εξίσου προφανής θα ενεφανίζετο η λύση αυτή στα δικαστήρια των άλλων κρατών μελών και στο Δικαστήριο.» (Acte clair); Όχι – καταρχάς **υπάρχει** νομολογία ΔΕΚ/ΔΕΕ και δεύτερον...

«Προφανής» η λύση του ΣτΕ για δικαστήρια άλλων κρατών μελών και το ΔΕΕ;

- Υπόθεση AFEP (C-365/16, απόφαση της 17ης Μαΐου 2017)
- Προδικαστική παραπομπή γαλλικού Conseil d'Etat προς το ΔΕΕ
- Γαλλικό νομοθετικό πλαίσιο: Συμπληρωματικός φόρος επί των κερδών των επιχειρήσεων, σε περίπτωση διανομής κερδών: Περίπτωση ακριβώς 'Αθηναϊκής Ζυθοποιίας', 'Burda' και αποφάσεων ΣτΕ 1147/2019, 1153/2019 και 1157/2019.
- Πώς αντέδρασε το γαλλικό Συμβούλιο της Επικρατείας, όταν τέθηκε το ζήτημα ενώπιόν του, όπως τέθηκε (σε όμοιο χρόνο) ενώπιον του ελληνικού Συμβουλίου της Επικρατείας;

Η αντιμετώπιση του ίδιου νομολογιακού ζητήματος από το Conseil d'Etat (A)

- Σκέψη 15 της από 17 Μαΐου 2017 απόφασης του ΔΕΕ στην υπόθεση AFEP (C-365/16): «η εν λόγω συμπληρωματική εισφορά δεν φαίνεται να έχει, υπό το πρίσμα των κριτηρίων που διατύπωσε το Δικαστήριο, μεταξύ άλλων, με την απόφαση της 26ης Ιουνίου 2008, Burda (C-284/06), τα χαρακτηριστικά παρακρατήσεως στην πηγή. Ωστόσο, υπό το πρίσμα της αποφάσεως της 4ης Οκτωβρίου 2001, Αθηναϊκή Ζυθοποιία (C-294/99), τίθεται, κατά το αιτούν δικαστήριο, το ερώτημα αν η συμπληρωματική εισφορά [...], μπορεί να θεωρηθεί ως «παρακράτηση στην πηγή», τα διανεμόμενα κέρδη της οποίας πρέπει να απαλλάσσονται του φόρου δυνάμει του άρθρου 5 της οδηγίας αυτής.»!

Η αντιμετώπιση του ίδιου νομολογιακού ζητήματος από το Conseil d'Etat (B)

- Το Conseil d'Etat δεν είχε ενώπιόν του «ταυτόσημο» ζήτημα που κρίθηκε ήδη δυνάμει ad hoc προδικαστικής παραπομπής, αλλά το «επίδικο» ζήτημα, χωρίς να «ταυτίζεται απολύτως».
- Ουδόλως θεώρησε ότι το ζήτημα ήταν acte clair ή acte éclairé.
- Παρέπεμψε στο ΔΕΕ για να επιλύσει το ΔΕΕ το επίδικο ζήτημα και **απέφυγε** να το κρίνει το ίδιο, τηρώντας το γράμμα και το πνεύμα της διάταξης του άρθρου 267 εδάφιο 3 ΣΛΕΕ.
- Γιατί; Διότι η νομολογία του ΔΕΚ/ΔΕΕ εμφανίζεται συχνά να έχει αντιφάσεις. Η εξουσία όμως να τις επιλύει είναι **του ιδίου** του ΔΕΕ.

Στάση του ΔΕΕ στο προδικαστικό ερώτημα του Conseil d'Etat στην υπόθεση C-365/16, AFER

- Σκέψη 35 της απόφασης: Επέλυσε το επίδικο ζήτημα βάσει του άρθρου 4 παρ. 1 περ. α της Οδηγίας (όχι βάσει του άρθρου 5).
- Σκέψη 36: «Παρέλκει» η απάντηση στο ζήτημα της αντίφασης μεταξύ 'Αθηναϊκής Ζυθοποιίας' και 'Burda'.
- Συνεπώς, το ΔΕΕ **απέφυγε** να ανατρέψει ρητά την 'Αθηναϊκή Ζυθοποιία' και άφησε το ζήτημα **ανοικτό** για μελλοντικές εξειδικεύσεις της νομολογίας.
- Συμπέρασμα: Ούτε acte clair ούτε acte éclairé.

Πιθανές αιτίες της αποφυγής προδικαστικών παραπομπών εκ μέρους του ΣτΕ

- Μονομερής διάθεση προστασίας των δημοσίων εσόδων;
- Όχι – Αποφάσεις περί παραγραφής, δικαιώματος ακρόασης κλπ.
- Αντιευρωπαϊσμός;
- Όχι – Ιδιαίτερα φιλικό προς την Ε.Ε. (ΟλΣτΕ 668/2012 περί Μνημονίου).
- Έμμεση αποθάρρυνση τακτικών ΔΔ από προδικαστικά ερωτήματα;
- Πιθανώς – Αδιόρατη τάση γενικότερου νομολογιακού συγκεντρωτισμού

Πολιτισμικό το βαθύτερο αίτιο της αποφυγής προδικαστικών παραπομπών από το ΣτΕ;

- Η ελληνική πολιτεία ουδέποτε συμπεριφέρθηκε ως πραγματικά ισότιμο μέλος της Ε.Ε. – Η Δικαιοσύνη δεν αποτέλεσε εξαίρεση.
- Αδιόρατη πεποίθηση συλλογικής πολιτισμικής κατωτερότητας: «Πώς θα δώσουμε στους εαυτούς μας τόσα πολλά ‘ανεξέλεγκτα’ δικαιώματα;».
- Δικαιοπολιτικό άγχος έναντι «ανεξέλεγκτων» δικαιωμάτων, μη υποκείμενων στην τελική κρίση του ΣτΕ περί «δημοσίου συμφέροντος», του οποίου αντιλαμβάνεται εαυτόν ως θεματοφύλακα.
- Όμως: Στην Ευρώπη έχει παραδοθεί μέρος της θεσμικής κυριαρχίας.
- «Ιδιοκτήτης» του ευρωπαϊκού ενωσιακού δικαίου είναι το ΔΕΕ.

Αμφίδρομη διαλεκτική: Τι «εξάγουμε» (Α)

- Ανασφάλεια δικαίου (αποφάσεις ΣτΕ 1884/2018 και 2111/2018).
- Ο φορολογικός σχεδιασμός στη Δύση βασίστηκε σε εκ βαθέων τήρηση της αρχής της νομιμότητας: Ό,τι δεν είναι ξεκάθαρο στο νόμο ότι φορολογείται, δεν φορολογείται.
- Η ελληνική κρίση εξήγαγε την ιδέα ότι «για όλα φταίει η φοροδιαφυγή».
- Στην Ευρώπη η ιδέα μετεξελίχθηκε σε «για όλα φταίει η φοροαποφυγή».
- Πρόγραμμα BEPS του ΟΟΣΑ (2013): Νομοθέτηση ανασφάλειας δικαίου.
- Απόφαση ΔΕΕ της 26-2-2019 (υποθέσεις C-115/16 κλπ.): Δεν απαιτείται διάταξη εθνικού δικαίου για να επικαλεστούν οι διοικητικές αρχές καταχρηστική φορολογική πρακτική των φορολογουμένων!

Τι «εξάγουμε» (B): Γραφειοκρατία

- Ομοιόμορφη πανευρωπαϊκή προσπάθεια «ηλεκτρονικής τιμολόγησης»
- Όμως: Δεν είναι «ηλεκτρονική τιμολόγηση» (υπάρχει ήδη), αλλά «διαρκείς» ή «στιγμιαίες» συγκεντρωτικές καταστάσεις πελατών-προμηθευτών (ΜΥΦ).
- Υποχρεωτική έκδοση απόδειξης στη Γερμανία μόλις από το 2020!
- Άρση τραπεζικού απορρήτου – αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών: προηγήθηκε διεθνώς η Ελλάδα
- Όμως: Η φοροδιαφυγή-φοροαποφυγή αντιμετωπίζεται μόνον με επί της αρχής συναίνεση της κοινωνίας για τους φόρους.
- Επιτυχημένες εντέλει μόνον οι κοινωνίες που εφάρμοσαν το: «No taxation without representation» («αρχή της νομιμότητας»).